

Ratni izvještaji.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 28. novembra.

Nema nigdje naročitih događaja. Načelnik glavnog stožera.

Tajni ugovori.

Što se jasnije ispoljavaju težnje za mirom ruske radničko-vojničke vlade, tim ogorčenija postaje borba između imperijalizma zapadno-evropskih sila i revolucionarne demokracije na istoku. Svaki danom, koji londonskim i pariskim vlasnicima donese kakvo novo neprijatno iznenađenje, postrava se i sukob između bivših saveznika. I s jedne i s druge strane u podjednako se mjeri službe bezobzirnim ucjenjivanjem. Sporazum, koji vidi, gdje se na sve strane ruši zgrada njegovih teorija u usrećivanju čovječanstva, koja i onako nikada nije bila čvrsta, primjenjuje prema Rusima svoj prokušani sistem liječenja gladju, a Trockij i drugi opet vraćaju mlo za drago izbacujući jedno za drugim adute, što ih drže u svojim rukama. Opasnost, koja se javlja za engleski i francuski kapital, koji je još u „dobrom starom dobu“ uloženi u Rusiju i koji sad lako može propasti, prinuđuje vlasnike toga novca, da zapnu iz petnih žila radi njegovog spasavanja. S druge strane opet ruski narod u svojoj težnji za mirom, u kojoj se slažu sve demokratske stranke, kuje sve novo i novo oružje.

U ovoj borbi medju zavajdenim prijateljima nova vlada u Petrogradu svakako upotrebljava još oštrija sredstva nego što to čine njeni protivnici. Uprkos svega truda, što ga je sporazum uložio da to spriječi, pošlo je za rukom savjetu narodnih povjerenika u Petrogradu, da se dočepa tajnih ugovora sa sporazumom, o kojima se već toliko vremena na dugački i na široko raspravljalo, tih glasovitih tajnih ugovora, koji već jednom treba da pokažu, je li zapadno-evropske sile vode zbilja borbu za pravo i za slobodu ili za nešto čisto suprotno — kao „ultima ratio“ radi ostvarenja svojih sebičnih imperijalističkih ciljeva, koji se protežu ne samo na cijelu Evropu, već gotovo i na cijelu zemlju. Petrogradski list „Pravda“ otpočeo je objavljivati pojedine odlomke ovih za svjetsku istoriju toliko znamenitih dokumenata. Već ove prve probe i sviše jasno pokazuju, koji su pravi motivi oduševljavali za rat sile, koje su izazvale ovaj svjetski požar. Tu se nalazi jedan akt, što ga je sastavio Engleskoj vjerno odani Sazanov, koji ne samo jasno zahtijeva Carigrad, zapadnu obalu Bosfora, Mramornog mora i Dardanela, već se izričito traži i južna Trakija do linije Enos-Midija, kao i azijska obala sa ostrvima Imbros i Tenedos. Tu dalje nalazimo zahtjev zapadno-evropskih sila na azijsku Tursku i za potči-

Djelimična demobilizacija Rusije. — Protest sporazumnih sila protiv ruske ponude za primirje.

njavanjem tako zvane neutralne zone u Perziji sferi engleskog uticaja. Najzad tu se nalaze neoborivi dokazi o potajnim sporazumnim namjerama na zapadno-njemačkoj granici. U pogledu ovog posljednjeg pitanja Engleska i Francuska ostavile su jedna drugoj potpunu slobodu rada odnosno preuredjenja novog posjeda, o kojemu su sa njale. Samo se po sebi razumije, da je ovom prilikom Elzas-Lotringija imala pripasti francuskoj republici, ali se zato javlja dosad nepoznati dodatak, koji se prema svojoj stilizaciji može neobično rastegljivo tumačiti, naime veli se „Elzas-Lotringija i oblast ugljenih i željeznih rudnika“. Ova se odredba svakako odnosila na sliv rijeke Saare, čija se granica prema ratnoj sreći imala promjeriti bliže ili dalje na istok. Dakle sve su ovo već ratni ciljevi, koji u veliko izlaze izvan okvira oslobođenja Elzasa i Lotringije, koje Njemačka tobož ugnjetava i kojim se ne ide ni za čim drugim, nego za jačanjem francuske industrije pomoću osvajanja na račun staroga neprijatelja. U ono vrijeme, kada su sastavljeni ti ugovori, još nije bio izmišljen pojam „desaneksija“, inače bi ga sporazum sigurno proširio i na ove krajeve, ma da je kraj oko Saarlouisa jednovremeno sa Landanom pripao Njemačkoj već 1814. god. Doduše još je mnogo bestidniji drugi jedan dokument, u kojemu se prosto utvrđuje, da se svi krajevi od lijeve obale Rajne moraju odcijepiti od Njemačke i potpuno izdvojiti od njemačkog političkog i privrednog uticaja. Zahtijeva se, da se iz tih krajeva obrazuje nezavisna neutralna država. Izlišno je naročito tumačiti, kakva bi bila sloboda te nove državne tvorevine, do koje bi došlo po milosti sporazuma.

Čovjek može misliti šta hoće o političkom radu novoga ruskog režima, ali zato ipak niko ne smije odreći svoje priznanje ljudima oko Lenjinu i Trockoga za zasluge, koje su stekli time, što su odlučnim zamahom zderali licemjernu obrazinu sa lica sporazumnih državnika. Tajni ugovori, koji se sada objavljuju u potpunosti mjeri otkrivaju krajnju britansku proždrljivost i francusku zaslijepljenost, oni za istoričara našega doba pružaju možda najdragocjenije podatke, a jednovremeno predstavljaju sjajno opravdanje svete borbe, u kojoj se središnje vlasti pobjedonosno krvave.

Razvoj ruske revolucije

Pobjeda boljševika.

Kb. Stockholm, 28. novembra.

Kako petrogradska „Pravda“ javlja, ovi se gradovi nalaze u vlasti boljševika: Petrograd, Moskva, Kijev, Nižnji Novgorod, Harkov, Odesa, Je-

katarinoslav, Samara, Saratov, Kazan, Rostov, Vladimir, Reval, Piškov, Minsk, Kamjenjek-Podolsk i Čertin.

Tajni ugovori.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 28. novembra.

S ruske granice se javlja: Trockij je potvrdio, da je između Kerjenskog, Tereščenka i saveznika zaključen u septembru ove godine tajni ugovor, kojim se Rusija potpuno predaje saveznicima.

Djelimična demobilizacija.

Kb. Stockholm, 28. novembra.

(Vijest zastupnika c. i k. dopisnog ureda). Prema vijestima iz Haparanda Lenjin je naredio djelimičnu demobilizaciju. Godište 1899. je već otpušteno, druga godišta će biti uskoro otpuštena. Vojnici pri svome povratku moraju predati oružje vladnom odboru.

Vijesti o putu Buchanana.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 28. novembra.

„Stockholm Tidningen“ javlja, da englesko poslanstvo u Stockholmu ne može da potvrdi vijest o odlasku poslanika Buchanana iz Petrograda. Poslanstvo je naprotiv dobilo izvještaj, da Buchanan ostaje u Petrogradu.

Odlazak engleskog poslanstva.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 28. novembra.

„Nationaltidende“ javlja iz Haparande: „Hufvudatadsbladet“ (?) javlja: Englesko poslanstvo oputovalo je iz Petrograda 23. o. m. i treba da je prošlo kroz Wiborg. Od onda se o njemu ništa ne čuje. Misli se, da je zadržano u Finskoj.

Sporazumne sile ignorišu Trockovu notu za primirje.

Kb. Amsterdam, 28. novembra.

Ovdašnji jedan list donosi petrogradsku vijest „Times“-a, po kojoj je na sastanku poslanika u američkom poslanstvu zaključeno, da se nota Trockoga ima smatrati kao da nije primljena, te da se tako ignoriše.

Trockij protiv štrajkaških diplomata.

Kb. Kopenhagen, 28. novembra.

„Berlingske Tidende“ javlja iz Haparande: Kako „Nowaja Zizn“ javlja, Trockij je izjavio činovnicima ministarstva spoljnih poslova, da će se smatrati kao otpušteni ako do 30. t. m. ne dođu na svoju dužnost. Savjet narodnih komesara sprema već što treba, da država uzme u svoje ruke privatne banke.

Izjave diplomata sporazumnih sila o pretstojećem zasebnom miru.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 28. novembra.

Prvi poslanički tajnik talijanskog poslanstva u Petrogradu, koji je na svom putu prispjeo u Haparandu, rekao je dopisniku „Snaelliposten“-a, list koji u Malmo izlazi, da se Rusija nalazi neposredno pred mirom. Ako Englezi napuste Rusiju ne će proći mnogo dana i zaseban mir će biti zaključen.

Jedan francuski političar, koji je na povratku u otadžbinu stigao u Haparandu rekao je istom dopisniku, da će poslanici sporazumnih sila ovih dana otići iz Rusije. U Haparandu su već spremljeni željeznički vagoni, kojima će diplomate otputovati za Bergen.

Ko stoji iza sovjeta narodnih povjerenika (komesara).

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 28. novembra.

S ruske granice se javlja: Po jednom izvještaju „Djerna“ može se dobiti objašnjenje, u kome obimu stoji Rusija iza sovjeta narodnih komesara, koji je zaraćenim silama ponudio primirje. Za sada, prema tome listu od 60 gubernija u 44 ne postaje nikakve stvarne vlasti. U tim gubernijama upravljaju većinom činovnici carističke vladavine, koje ni sama privremena vlada nije zamijenila svojim činovnicima. A gdje je to učinjeno, tamo „vladaju“ pristalice Kerjenskog. Oni, razumije se, i ne vode računa o naredbama i zapovjestima koje dolaze iz Petrograda i Moskve. U pojedinim gubernijama je izbio pravi rat između činovnika Kerjenskogovog pravca i mjestnog odbora sovjeta, i on još traje.

Potpuna vladavina sovjeta narodnih komesara postoji trenutno u tri, ali i najvažnije gubernije Rusije. Držanje vojske, tako isto nije još sa svim određeno. Zna se toliko, da sjevero-zapadna vojska i zapadna vojska potpomaže ciljeve sovjeta. Sa jugo-zapadnom vojskom i kavkazkom vojskom od dvije nedjelje na ovamo je prekinuta veza, što bi značilo, da te vojske nisu na strani sovjeta. Prema tome do sada se tek dvanaesti dio ruskog naroda izjasnio, da je na strani narodnih komesara.

Glad u vojsci.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 28. novembra.

Vojska sjevernog fronta je uputila savezu željezničara brzojav, u kome se veli: „Više ne smije biti zakašnjavanja ili nemanosti, ne ostavljajte nas da pomremo od gladi! Već nekoliko dana vojska nema hljeba!“

Izaslanici vojske, koji stižu u Petrograd, javljaju, da se mora vršiti raz-

mještanje četa, jer vojnici, koji su već blizu da pomru od gladi ili su golji i bosji, bjegaju u masama. Raspoloženje je medju četama vrlo uzrujano, vrlo blizu da izbije pobuna zbog gladi.

Kb. Amsterdam, 28. novembra.

Po „Algemeen Handelsblad“-u javljaju „Daily News“ iz Petrograda: Stanje na sjevernom frontu zadaje mnogo brige. Govori se, da tamo vlada glad i da čitavu nedjelju dana nije bilo hljeba, a peksimila bilo je jedva za dva do tri dana. Vojni delegati naredili su redovno povlačenje četa, da bi se predupredilo opšte bjegstvo, koje bi naravno imalo razne izgrede za sjedstvo. I na frontu Dvinskog vojnici gladuju. Nemaju skoro ništa za jelo. Bojazan je, da će nastati nemiri kod četa. U mjesto potrebnih 100 vagona hrane stižu dnevno jedva 20. Zastoj u transportovanju nastao je povodom najnovijih događaja još veći. Čete, poslate u razna mjesta, zadržane su, jer su željezničke pruge iskvarene, da bi se spriječio dolazak vojske u Petrograd. Čete se nalaze u gradovima, u kojima nema životnih namirnica.

Odstupanje ruskog poslanika u Washingtonu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Rotterdam, 28. novembra.

„Central News“ javlja iz Washingtona, da je ruski poslanik Behmetjev podnio ostavku, ali će za sad još ostati u Washingtonu.

Maksimaliste zaplijenile sve rezerve zlata.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 28. novembra.

„Djerna“ javlja, da su maksimalisti zaplijenili sve rezerve zlata iz državne banke.

Kerjenski obrazovao zasebnu vladu?

Kb. Stockholm, 28. novembra.

Dopisnik švedskog brzojavnog ureda javlja iz Haparande: Kako „Izvestija“ javlja, Kerjenski se već odvojio od Rusije, obrazovao je zasebnu vladu i izabrao parlament, u kome je 40 socialista; boljševici imaju u njemu samo jednog zastupnika. Inače vlada potpun mir.

Raspoloženje za mir na frontu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 28. novembra.

Na ruskom frontu vlada potpun mirovni raspoloženje. Ne samo prosti vojnici nego i viši zopovjednici traže načina da se sprijatelje s protivničkim četama, te se na taj način sprema raspoloženje za primirje i mir.

Podlistak.

Milorad M. Petrović:

Anegdote

IZ ŽIVOTA SRPSKIH KNJIŽEVNIKA.

Janko Veselinović.

Došavši u Beograd Janko je ubrzo nekako obilan bio prijatelja, i on je bio jedna omuljena pojava, koga su prosto nosili i prihvaćali s ruke na ruku. Ipak broj njegovih intimnih prijatelja, imao je svojih granica. To su bili književnici, u njihovom društvu, njemu je bilo najtoplije i najugodnije. Njegov Karda Brzak, pobratim Čiča Ilija Stanojević, dalje opet drugi „Čiča Milovan Glisic“, pa onda njegov „Bata“ Mihajlo Sretenović i svi ostali, za koje je on imao svakom ponaosob po jedno ime „od milosti“, to je bilo društvo, u kome se on osećao najugodnije. Tu treba tražiti njegovu biografiju i život. Evo nekoliko anegdota:

Kod 11 direka u Šapcu.

Ja sam onda bio učitelj u Crnoj Bati, a Janko i Gruja Pročić bili su već učitelji u Šapcu. Došao sam u Šabac i sastali smo se. Svi trojica, i svi trojica švorc — priča M. Sretenović.
— Pije mi se Bato... reći će Janko. Pije mi se, i popio bih otrov...
— I ja... i ja...
— I ja... dodaje Gruja...
— Po ovim gospoćkim kafanama („Evropa“) nemam kredita, a u ovim na-

šim opet, iscrpio sam kredit: Kuda ćemo? — Hajdemo kod 11 direka, predložih ja...
— Tu je baš čvor. Dugujem onom cincarinu nekih 14 litara vina, a to je baš ravno 70 groša.
— Pa platićeš mu, veli Gruja.
— Pravo kažeš, dodade Janko.
— Krenusmo.
— Gazda Naumče, otpoče Janko još s vrata, „daj nam dva litra vina.“
— Mi sedosmo za sto, i očeknusmo nekoliko minuta, ali gazda Naum, nit doznos vino niti čaše. Pravi se nevešt, i jednako nešto tumara oko kelereraja.
— Ovde neće biti ništa, reći će Gruja. Janko se naslonio na desnicu i čuti. Izgleda, da ga je obuzela neka tuga. Tišina. Ujedanput onu mrtvu tišinu proreza jedan zdrav, srebrn bariton, jedna liha pesma, i mi zanemismo:

„Sto no mi se Travnik zamaglio, Dah gori il' ga kuga mori. Niti gori, nit ga kuga mori, Djevojka ga okom zapalila, Čarmin okom kroz srčali pendžer...“

Gazda Naum, koji je u taj mah brojao neke novce, prekide sa brojanjem, i kako se okrete pevaču, tako ostade. Kad Janko završi pesmu, on pridje stolu i sede.

— Detal... rasplavi se cincarn. De-cal tresnu šakom o sto. Jedan dripac dotrča.
— Dva kila vina, ama iz podruma. I još te nešto molim, gospodin Janko: Da mi pevaš... da mi pevaš... Mnogo lepo

pevaš. A Janko se navali na stolicu, raspući grud i zagme:

„Oj, Joko, Joko, zelena jabuko, U kitu te kitim u nodrima nosim. Zalosti moja, što ja nisam tvoja.“
Koliko je osećanja on onda uno u tu pesmu, razumljivo je, jer je ta Joka bila dočnije njegova žena, i on ju je sa ovom pjesmom ovekovečio u „Djidi“.

Ta pisma, i one što su se posle nje nizale imale su i drugi uspeh. Gazda Naumče je počeo sve stare račune, i punih 24 sata plaćao ceh po svima šabackim kafanama.

— Badava, neka kaze ko šta hoće, ali mene je ovaj moj kreditor uverio, da i cincari mogu da budu pametni — kad humpuju — ali, šteta, što im retko dolazi pamet u glavu.

Naravno, od tada smo imali neograničen kredit kod 11 direka.

Menica.

Dužnik je bio Janko. Dug je bio 250 dinara u Vračarskoj Zadrugi. Potpisnici: Žiranti Čiča Ilija Stanojević i Čiča Milovan Glisic. Jedan rok bio je baš pred Božić. Čiča Ilija i Čiča Glisic dogovorili se, i spremili resto 150 dinara, da isplate celu menicu, da kurtališu Janka.

Na nekoliko dana, baš pred Božić, eto ti Čiče kod Janka.

— Zdravo pobratime!
— Pišem „Martu“ — odgovori Janko, i produžuje pisanje.
— Je li dobro nešto?
— „Seosko Cveče!“
— Je si li teslimio?
— Gjkoi Anastasijeviću knjigovescu.

— Četiri banke!
— Dobra Marta! A pošto je Gjkolana radnja preko puta „Zlajnog Angela“, to će mo mi preko puta Gjkoline radnje svršiti sa te četiri banke.

— Naravno!
— Nego, pobratime, ja dođoh kod tebe nekim poslom i nekim potrebicama za ovaj zeman.
— Hajd pričaj! — i Janko produžuje pisanje.

— Znaš, sutra je tvoj rok, za ovu našu menicu, i ovo ja sam doneo 150 dinara, da prebrinem stvar. Evo, ja i Čiča Milovan skrpili smo sve, i tvoja je jedina dužnost da odneseš novac u Banku. Ne zaboravi pobratime!..

Prošlo je nekoliko dana posle toga. Jednog dana saopštiše prvo jednom, pa posle drugom, „Čiči“, da im se stavlja zabrana na plaću, zbog meničnog duga... ove iste menice. I kao po dogovoru, oha „Čiče“ uputiše se kod Janka, i sukobilo se baš pred njegovom kapijom.

— Znaš, počeo matoro, „Čiča“, ovaj nas sinovac Janko obrukao. Mene stavili zabranu na plaću — ili ako ne razumeš na hajluk.

— Pa i meni. Istina na šesto mesto, ali opet, zabrana je. Znaš striče, gori obraz, sramota.
Udjoše kod Janka. On je opet pisao.
— O, bajke, dobro mi došli. Kako ste proveli praznik?
— Pa, sinovče, dobro smo proveli praznik, i zdravlja Bože, da provodimo i mnogo godina, nego šta uradi ti sa

onih 150 dinara što ti je sinovac „Čiča“ doneo za menicu.

— A jest... odvрати nemarno Janko. Potrošio sam ih. Slatka para.
— Pa što bar nisi i nas zvao u drušтво, da okusimo i mi nešto od naše zamuko.

— E, pa niste naišli... završi Janko i po običaju raskopec prsluk i zabrujav. Provedoše starca Vučadina. Vučadina sa obadva sina!..
— Ne ka ti je prošio sinovče i ovog i onog sveta, trepće stari „Čiča“ Glisic.
— Da te cokin, cule pobratime, da te cokin... zagušio se Čiča Ilija...

Janko i Matoš.

Jesen. Rana i gruba jesen. Oblačno, a iz oblaka veje izmaglica pomešana na kojom pahuljicom snega. U kafanama već nameštene i naložene peći. Stalni kafanski gosti izabrali već mesto za zimu. Dardanele, puno glumaca, književnika i umetnika svih vrsta i svih kalibara. Tu je i Matoš i Janko i Vojislav. Matoš je izabrao mesto pored peći. Te godine Matoš je pomicilao da ide u Pariz, a Janko u Nemačku.

— Ama čuješ pobratime (Čiča III) hoću da idem u Nemačku, tamo ću da pustim bradu, kao deda Tolstoj, da se povučem i da pišem nemačke priče i romane.
— Lepa želja, pobratime, samo izgleda mi neostvarljiva.
— Što, nije valjda Nemačka preko sveta.
— A, nije zbog toga... nego jed-

Ofenziva protiv Italije.

Napuštanje Venecije.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zürich, 28. novembra.

Kako i sama rimska štampa priznaje, napuštanje Venecije dokaz je o tome, da talijanska vojna uprava ne misli da drži liniju Plave, koja je do sad tako uporno branjena, nego će koncentraciju četa izvršiti na jednoj liniji u pozadini.

Čija je krivica za poraz?

Kb. Lugano, 28. novembra.

Talijanska socijalistička stranka ne pridružuje se težnjama drugih stranaka, da parlamentarnim sredstvima dobije objašnjenja o posljednjim ratnim događajima i da se postigne kontrola nad vođenjem rata. Ona naprotiv za svoj račun prikuplja pojedine vijesti i dokaze, na osnovu kojih će u prvoj polovini decembra i pri ponovnom otvaranju komore, a tako isto i van nje, zahtijevati odgovornost za talijanski poraz i bezuslovnu kaznu za odgovorna lica.

Savjet bivših talijanskih predsjednika ministarstava.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zürich, 28. novembra.

Talijanski kralj je obrazovao naročitu komisiju u koju su ušli bivši ministri predsjednici Boselli, Luzzatti, Giolitti i Salandra. Ova će komisija biti stalno na okupu i služiti svojim savjetovanjima kao organ krunice i vlade.

Talijanske sanjarije.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 28. novembra.

Prema jednoj objavljenoj poluzvaničnoj noti, talijanski vojni kritičari pretresaju opšti vojnički položaj i jedinstveni front pa tom prilikom ističu, da stvarna odbrana Italije u venedicijanskoj ravnicini nije moguća, dokle se god Trentino nalazi u rukama Austrije. Te bi se prema tome talijanska vojska morala ili povući na jednu širu rijeku ili preći u ofenzivu, da neprijatelja potisne sa onu stranu Alpi. Ali za tu ofenzivu morali bi saveznici priteći u pomoć sa vrlo znatnim boračkim snagama. Poslije ovoga dolaze opšte poznate talijanske priče, kao n. pr. da Austrija prestavlja slabu tačku neprijateljskog bloka, da Beč i Budimpešta nijesu daleko, i da se odsjecanje Bugarske i Turske od središnjih vlasti može još postići!

Mjere za otklanjanje bjegstva u talijanskoj vojsci.

Kb. Lugano, 28. novembra.

Medju mnogim naredbama za otklanjanje bjegstva iz vojske izišla je i jedna od strane vrhovne vojne uprave, kojom se rekrutuju svi muškarci iz provincija Udine, Trevisa i Venecije, rođeni izmedju godina 1858. i 1902.

Italija za održanje svoga novčanog kursa.

Kb. Lugano, 28. novembra.

Da bi se spriječilo padanje talijanskog novčanog kursa, vlada je zabranila izvoz talijanskih papira od vrijednosti i prenos kredita u inozemstvo osim plaćanja robe, koja u skoro ima da se uvede, plaćanja dugova, kojima je rok stigao i tome slično.

nu si stvar smetnuo s uma... znaš, zaboravio si da ti nezaš nemački.

— Jest Boga mi, pljesnu se Janko po čelu, vidiš, pa ja ono što je najglavnije nisam imao na umu.

— A vidiš, ja imam drugu ideju, počinje Matoš. Ja ću da obrlijam i ovo malo brkova, da kupim jednu lulu, da se proglasim za Engleza, i odoh pravo u Pariz.

— Kad bi t. j. znao francuski, ili bar engleski, kad ćeš već da se poengleziš.

— Ništa to meni ne treba. Ja ću moje „čelo“ o rame, pa od birtije do birtije... Ono govori svima jezicima. (Matoš je bio odličan čestita).

Tako je i bilo. Na godinu, Matoš je otišao zaista u Pariz, a Janko je i dalje ostao u Beogradu.

Tih dana, kad se ovaj razgovor vodilo, jedne večeri sreta Janko Matoša baš kod Spomenika kneza Mihaila. Bilo je već jako zahladnelo. Janko je imao nekakav ogrtač, koji je on nazivao „Havelok“, a Matoš je bio u lakom kaputiću „sakou“.

— Jao moj ojadjeniče, a što si tako ogoleo.

— Pa nemam gornjeg kaputa, odgovara Matoš. Nego manj razgovor, hajde kod „Dardanela“ da se zgrujemo.

— Hajde, vala, nego znaš šta... Ja inače ne villam mnogo po čaršiji, nego od „Mecovalije“ do redakcije, od redakcije do „Dardanela“ i to ti je sve. Evo tebi bato, ovaj mog „haveloka“ pa se zimus posluž. Znaš tanak je istina, ali ti preporučujem, da kupiš jednu teglu „Ana Čilag“ pomade, i da ga podmažeš iznutra, da mu poraste kosa, pa ćeš onda imati zimski kaput.

Zapovjednik engleskih četa u Italiji.

Kb. Amsterdam, 28. novembra.

Reuter javlja iz Londona: Zvanično se javlja: General Plumber je nimenovan za zapovjednika engleskih boračkih snaga u Italiji.

Vijest o američkoj objavi rata austro-ugarskoj monarhiji.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Beč, 28. novembra.

Na ovdajšnjem mjerodavnom mjestu nema još nikakvih vijesti, koje bi potvrdile razne novinarske izvještaje, da se u Washingtonu namjerava ili sprema objava rata Austro-Ugarskoj.

Ratni savjet sporazumnih sila.

Mnoge brige sporazumnih sila.

Kb. Amsterdam, 28. novembra.

„Algemeen Handelsblad“ javlja iz Londona: Jedan je od predmeta, koji će se iduće sedmice pretresati u ratnom savjetu sporazumnih sila, pitanje o zajedničkoj djelatnosti flote srednjih i južno američkih država s flotom Engleske i Sjedinjenih Država. Drugi predmet savjetovanja ticaće se snabdjevanja sporazumnih sila. Svaka će sila biti pozvana, da sastavi spisak svojih potreba. Ostale tačke odnose se na mjere, koje treba preduzeti za savladjivanje austro-ugarskog podmorskog rata u Jadranskom moru, na pitanje blokade u odnosima prema Španiji i Švajcarskoj i na finansijsku i privrednu pomoć, koja se ima ukazati Belgiji poslije rata.

Borbe na zapadu.

Mirovne agitacije u Engleskoj.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zürich, 28. novembra.

Iz Londona se javlja: Ministar Carson je u donjem domu potvrdio, da je pacifistička propaganda uzela već ogroman mah, a naročito u pravcu, da utiče na porodice, koje su u ratu mnogo stradale i da osigura njihovu saradnju u agitaciji protiv produženja rata.

Amerika u ratu.

Poslanik Gerard se povlači u privatni život.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zeneva, 28. novembra.

Kako pariski „Journal“ iz New-Yorka javlja, bivši američki poslanik u Berlinu Gerard povućiće se iz političkog života.

Najnovije brzojavne vijesti.

Razmjier sila zaraćenih grupa.

Statistika američkog vojnog ministarstva.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Basel, 28. novembra.

Kako „Basler Anzeiger“ javlja, američko ministarstvo vojno sastavilo je na osnovu objava zaraćenih zemalja jačinu njihovih vojski, pa je na taj način došlo do broja 38 milijuna, od kojih 27,5 milijuna dolaze na sporazumne sile, a 10,5 milijuna na središnje vlasti. Taj nejednak odnos nestaje, kad se odzime dio Rusu od 9 milijuna, Sjeverne Amerike od jednog milijuna, Japana 1,4 i Kitaja 0,5 milijuna. U stvari prema 10 milijuna njemačko-austro-

Rečeno — uradjeno. Janko skide kaput, i pomože Matošu obući, pa se oboje uputiše „Dardanelima“.

— E sad, površ svega, hoćeš li i kafu.

— Kako zapovedaš, što rekli vaši Šumadinci, odgovori Matoš.

Janko poruči dve kafe.

— Pa onda, evo ti i ovaj stoparac, neka ti se nadje, dragi i plemeniti Antune i spusti stoparac pored njega.

— Time bato Janko danas zasu blagodjevanjima, ovaj stoparac biće mi taman i za večeru i za neku cigaretu.

— Posedoše još malo pa se razidjoše.

Sutra dan zavejala alauždra, briše vetar susnežicom pa prosto seče. Prvi odistinski zimski dan. Janko krenuo od kuće „Dardanelima“. Prav i stabilan kao granatir, jednu ruku zavukao u džep od pantalona, a drugom se poštaplje. Ide polako i nemarno, kao da ga se baš ni malo ne tiče ovo zlo vreme. Tamao da udje u kafanu, a Matoš se stvori pred njim. Sablo se ko dve pare u džepu, i zgrčilo se u onaj njegov kaputić. Drhtu od zime.

— A plemeniti, a gde je tebi gornji kaput?

— Požuri u kafanu, kazaću ti. I kad kročiše na kafanski prag on se naše Janko i došanu mu: „Prodao sam ga!“

— Šta veliš more? okamenit se Janko.

— Prodao sam ga, brate, za sedam dinara. Odužio sam gazdarici kiriju, jer nebih imao gde da noćivam. a sad se ne može sedeti na Kalimegdanu i gledati u zvezde.

— Bog neka te štiti moj plemeniti Antune!

— Bog i topla peć kod Dardanela, završi Matoš.

garske vojske stoje 14 milijuna sporazumne vojske, medju ovima 3 milijuna Talijana. Prema tome je brojni odnos izmedju obih zaraćenih grupa približno jednak. U ratu učestvuju svega 22 države. Ovo statističko sračunavanje, kako i sam list primjećuje, osniva se većinom na pretpostavkama, jer ni jedna zaraćena strana nije objavila takve brojeve.

Grad i okolica.

Dnevni kalendar.

Danas je četvrtak 29. novembra, po starom 16. novembra. — Rimokatolici: Saturnin; pravoslavni: Evangelist Mateja.

Casnička i činovnička kasina otvorena je do 12 sati u noći.

C. i k. vojnički dom: Ciltaona, soba za pisanje i igranje, kantina. Otvoreno od 7 sati izjutra do 9 sati uveče. Slobodan pristup svakome vojniku.

Beogradski orkestr (u zimskom pozorištu, prije Boulevard): Početak predstave u 8:30 uveče.

Kinematografi: Vojni kino u Kralja Milana ulici 56 (Koloseum): U 6 sati uveče predstava za vojnike. — C. i k. gradjanski kino na Terazijama br. 27 (Paris): U 6 sati uveče predstava za gradjanstvo.

Posljednji električni voz za Topčeder kreće od spomenika u 3:30 sati poslije podne, a iz Topčedera za Beograd u 4:03 sata poslije podne. To važi i za nedjelju.

Noćna služba u ljekarnama: U sedmicu od 25. novembra do uključivo 1. decembra obavljaje noćnu službu u Beogradu ove ljekarne: Delina, Knez Mihajla ulica br. 1; Sekulić, Takovska ulica br. 37; Protić, Kralja Milana ulica br. 87; Stojić, Sarajevska ulica br. 70.

Red vožnje parobrodima iz Beograda u Zemun: 7, 8, 9, 10, 11 i 12 sati prije podne; 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 sati poslije podne. Iz Zemuna za Beograd: 6:30, 7:30, 8:30, 9:30, 10:30 i 11:30 pr. podne; 1:30, 2:30, 3:30, 4:30, 5:30, 6:30 i 7:30 poslije podne. — iz Zemuna u Pančevu: u 6 sati ujutro i u 12 sati u podne. — iz Pančeva u Zemun: u 8:30 sati prije podne i 3 sata poslije podne. — Ladja, koja vozi izmedju Zemuna i Pančeva obratno ne pristaje u Beogradu. — Brodarski saobraćaj Sabac—Smederevo. Polazak iz Beograda za Sabac: sutredom i subotom u 7:30 sati u jutro; iz Sapca za Beograd: četvrtkom i nedjeljom u 7 s. u jutro; iz Beograda za Smederevo: četvrtkom i nedjeljom u 3 sata poslije podne; iz Smedereva za Beograd: utorkom i petkom u 8 sati u jutro.

Kretanje parobroda za vojnike. Odlazak iz Zemuna i Beograda u Orsovu svakoga ponedjeljka, srijede i subote. Odlazak iz Beograda u 5 sati izjutra, dolazak u Orsovu u 3 sata i 10 minuta poslije podne. Iz Orsove u Zemun i Beograd svake nedjelje, utorka i četvrtka, odlazak iz Orsove u 6 sati izjutra, dolazak u Beograd u 8:30 sati uveče.

Botanička bašta. Otvorena utorkom, četvrtkom, nedjeljom i praznicima.

Posjet bolesnika u bolnicama: U bolnici „Brčko“: od 2—4 sata poslije podne. U bolnici „Brinn“: od 9:30—12 sati prije podne i od 2—4 sata poslije podne. — U C. i k. gradjanskoj bolnici: u utorku, četvrtku i nedjelju od 1—3 poslije podne.

Kužna bolnica: Posjeta nije dozvoljena. Obavješćenja o bolesnicima dnevno u 11 do 12 sati prije podne na ulazu u baštu bolničke zgrade sa strane Vidinske ulice.

Vojno parno toplo kupatilo u Car Dušanovoj ulici. — 1. Kupatilo u kadama: a) Za vojne osobe otvoreno radnim danima od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — b) Za gradjanstvo radnim danima od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 9 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — 2. Parno kupatilo za časnike inijama ravne činovnike otvoreno je utorkom, srijedom, petkom i subotom od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — 3. Za gradjane muškog pola otvoreno je parno kupatilo ponedjeljkom i četvrtkom (ako u te dane ne pada kakav praznik) od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne. — Casnicima i njima ravnim činovnicima stoje na volju da se služe parnim kupatilom i u dane određene za gradjanstvo (ponedjeljkom i četvrtkom). Blagajna se zatvara radnim danima u 12 1/2 sati, a nedjeljom i praznicima u 12 sati u podne.

Istorijski kalendar.

Na današnji dan, 29. novembra 1780. godine umrla je vladajuća rimsko-njemačka carica, kraljica ugarska i češka, nadvojvotkinja austrijska itd. Marija Terezija poslije četrdesetogodišnje vladavine. Marija Terezija spada u najznamenitije ženske vladare u istoriji. Nije vladala samo nominalno već je istinski u prvom redu po svojoj inicijativi, ako je nalazila, da to zahtijevaju državni interesi i protiv mišljenja svoje okoline upravljala svojim zemljama. Marija Terezija rođena je 13. maja 1717 godine u Beču kao najstarija kći njemačko-rimskog cara Karla VI. (ove je godine bila 200-godišnjica njenog rođenja). Fizički i duševno bogato obdarena prirodnom, Marija Terezija je brižljivo vaspitavana, ma da se u prvi mah još nije moglo predvidjeti, da će ona jednog dana doći na prijesto ne kao vladarka supruga nego kao sama vladarka. Glavna joj je vaspitačica bila grofica Fuchs. Od mnogih proslaca iz raznih vladarskih domova, koji su tražili njenu ruku, Marija Terezija na osnovu lične naklonosti izabra 1736. godine za supruga vojvodu Franju Stevana Lotarijskog. Vidjevši, da će ostati bez muškog poroda, Karlo VI. bio je blagovremeno (1716. godine) objavio takozvanu „pragmatičku sankciju“, kojom se određuje, da se sve zemlje, kojima upravlja habsburška dinastija, nikada ne mogu razdijeliti nasljedstvom, a u tu svrhu red nasljedja u habsburškom domu proširuje i na žensko potomstvo. Tako je Marija Terezija postala nasljednica prijestola. U prvi mah sve su velike sile kao i veće samostalnije njemačke države, koje su pripadale sklopu tzv. „rimsko-njemačkog carstva“ priznale pragmatičku sankciju, ali čim je po smrti cara Karla VI. Marija Terezija 20. oktobra 1740. godine stupila na prijesto

rimsko-njemačke carice, ugarske i češke kraljice itd. proglasivši svoga muža kao ravnopravnog pomoćnika u vladavini, odmah joj Španija i Bavarska osporise pravo nasljedja, a Francuska se umiješa u spor. Još prije no što će francusko-bavarska vojska napasti njene zemlje, navalio je na nju 1740. godine pruski kralj Friedrich II, koji je polagao pravo na Sleziyu. Friedrich izvojuje uz vlastite užasne gubitke pobjedu na Mollwitzu i carica mu juna 1742. godine vratilavskim mirom ustupi Sleziyu. No sada tek nastupiše najkritičniji momenti po mladu caricu. Francuzi i Bavarci upadoše u Češku, a Španci u njene talijanske pokrajine. 25. juna 1741. godine Magjari svečano krunisaše svoga „ženskog kralja“, a 11. septembra iste godine na saboru u Požunu svečano joj obečaše izdatnu pomoć protiv njenih mnogobrojnih neprijatelja. Pošto joj je pošlo za rukom, da 1743. godine politno svoje neprijatelje iz Češke (naročiti za caricu Mariju Tereziju imaju u tom ratu Hrvati i Srbi, tj. čuveni graničarski pukovi, Trenkovi panduri i t. d.). U toku daljeg dugotrajnog rata, koji se prama svome uzroku u istoriji naziva rat za austrijsko nasljedje, pridje Mariji Tereziji kao saveznik engleski kralj George, ali je 1745. godine ponovo napade pruski kralj Friedrich II, s kojime je uskoro za timopeš sklopila mir, ustupivši mu i onaj dio Šleske, koji je još bio ostao u njenim rukama. 4. oktobra 1745. godine njen muž Franjo Stevan bude kao Franjo I. krunisan za rimsko-njemačkog cara. Najzad 1748. g. rat za austrijsko nasljedje bude okončan aachenskim mirom, u kojemu je carica Marija Terezija morala ustupiti dosta zemljišta, dok su je pak njeni protivnici priznali kao vladarku. Mirno doba od 1748.—1756. god. iskorišćeno je za izvođenje mnogih potrebnih unutarnjih reformi, dok je njen maršal Daun preuredio vojsku. Od caričinih ministara najčuveniji su Haugwitz, koji je izvodio unutarnje reforme i njen poznati ministar spolnih poslova (sa titulom „dvorskog, domaćeg i državnog tajnog savjetnika“) grof Večeslav Kaunitz. Pod njegovim je uplivom Marija Terezija sklopila tajni savez sa Rusijom, Francuskom, Švedskom i većinom država njemačkog saveza (na prvom mjestu Saksonsom), da bi od pruskog kralja Friedricha II. povratila Šlesku. No Friedrich, koji je preko nekog podmićenog saksonskog državnog činovnika (Menzela) bio saznao za tajni savez, pošto na svoje pitanje o njegovom značenju nije bio dobio zadovoljavajući odgovor, preduhitri caricu, upavši 1756. god. bez prethodne objave rata s vojskom u Češku. Iz toga se razvio krvavi sedmogodišnji rat (1756.—1763. godine), u kojemu smo već često govorili povodom godišnjica pojedinih bitaka, do kojih je došlo u njegovom toku. Pruska se neobičnom žilavošću uspješno branila, ma da su caričine vojskovođe (Daun, Laudon, caričin djever vojvoda Karlo Lotarijski i dr.) i Rusi u više maha (kod Kolina, Hochkircha, Kunersdorfa i t. d.) tukli Pruse. Jednom je prilikom čak austrijska konjica pod grofom Hadlikom i prodrla u Berlin i nekoliko sati probavila u njemu. Sedmogodišnji rat bude okončan 15. februara 1763. godine mirom, zaključenim u Hubertsburgu, kojim se u glavnom određuje „status quo ante“. 18. avgusta 1765. god. umre suprug caričin, Franjo Stevan, poslije čega carica proglasi svoga sina, dočnjeg cara Josipa II. ravnopravnim pomoćnikom na prijestolu. Carica se sada svom snagom dade na izvođenje unutarnjih reformi. 1770. god. spremala se da ukine kmetstvo, preuredila je upravu i pravosudje, ukidajući srednjevjekovni običaj mučenja („torture“) pri sudskim istragama kao i nečovječne načine pogublivanja („točak“ i t. d.). Podigla je mnoge škole. Mir je još jednom poremećen tzv. ratom oko bavarskog nasljedja 1777.—79. god., no u toku ovoga rata nije ni došlo ni do kakvog većeg sukoba. U njemu je Austrija zadočila tzv. „Innviertel“ (jedan dio sliva rijeke Inn-a), a ranije još prvom dlobom Poljske (1772. g.) Galiciju. Marija Terezija bila je kod svijlu svojih naroda jako omiljena; za nju se vezuju bezbrojne anegdote. Potsjećamo samo na anegdotu o carici i mladom pitomcu vojne škole Vukasoviću. Prilikom posjete vojne škole predstavljen je carici kao najbolji i najumnjiji djak iz Bockotorske Vukasović. Carica mu podari nekoliko dukata. Prilikom jedne dočnije posjete carica se sjeti Vukasovića i zapita ga, šta je kupio za onih nekoliko dukata. On reče, da ih je poslao starom ocu. To se carici toliko dopalo, da mu je poklonila poveću sumu novaca i sama mu diktirala pismo, kojim će oca izvijestiti o tome. Na današnji dan 1780. god. preminu carica, ostavivši vladu svome sinu caru Josipu II. — 29. novembra 1793. god. rođen je u Hamburgu čuveni arhitekta Gottfried Semper, koji je naročito u Beču podigao mnogo čuvenu gradjevinu. — 29. novembra 1797. god. rođen je u Bergamu u Italiji kompozitor Donizetti. — 29. novembra 1802. god. rođen je u Stuttgartu pjesnik i pripovjedač Wilhelm Hauff.

Naplata poreza.

Pri blagajni poreskog odjeljenja za grad Beograd, u Knez Mihajlovoj ul. 47. povećana je radna snaga i posao oko na-

plate teče brže, tako da publika nije izložena dugom čekanju. Obraća se pažnja na ovo poreskim obveznicima.

Iz privatne ženske realne gimnazije.

Svi nastavnici i nastavnice, kao i sve učenice privatne ženske realne gimnazije u Beogradu pozivaju se da u subotu, 1. decembra u 8 sati prije podne dodju u školu, odakle će u crkvu na prizivanje Sv. Duha.

† Dr. Stevan Okanović.

U noći izmedju 27. i 28. ov. mj. preminuo je u Beogradu dr. Stevan Okanović, profesor ženske učiteljske škole i honorarni profesor na univerzitetu u Beogradu.

Stevan Okanović predstavljao je jednu od srpskih najjačih pedagoških snaga. U društvu sa gosp. Milivojem Jovanovićem izdavao je stručan časopis „Pedagoški pregled“, osim toga posijao po najboljim časopisima jedan niz pedagoških članaka i rasprava. Srpske najmlađe učiteljske generacije u mnogome pogledu duguju plodnom i obilnom praktičnom radu dra Okanovića. U njemu gubi srpska pedagoška literatura jednog od svojih vođa.

Vječan mu pomen!

Izdavanje potrošačkih listova za brašno.

Kotarevi opštine grada Beograda otpočeli su od 26. ovog meseca izdavati gradjanstvu potrošačke listove za brašno za mjesec decembar. Izdavanje se vrši po ulicama, to jest svakoga dana samo izvjesne ulice moćiće dobiti istoga dana potrošačke listove, drugoga dana druge ulice i tako dalje. Tako danas 29. ovog meseca moćiće dobiti hljbne karte gradjanstvo iz ovih ulica:

- I. kotar: Iz ulica: Laudanove, Senjske, Kraljinske, Bojanove, Cvetne i Grčica Milenka.
- II. kotar: Iz ulice: Stiške.
- III. kotar: Iz ulica: Kralja Milana, Poslaničke, Resavske i Mišarske.
- IV. kotar: Iz ulica: Resavske, Kralja Milana i Sumadijske.
- V. kotar: Iz ulica: Pop Lukine, Lovčenske i Fruškogorske.
- VI. kotar: Iz ulica: Saborne, Vatrogasne, Jurgovića i Veliki Trg.
- VII. kotar: Iz ulica: Kapetan Mišine, Knićaninove, Pančičeve i Skender Begove.
- VIII. kotar: Iz ulica: Miletićeve, Gundulićev, Venac, Botaničke i Herceg Stevana.
- IX. kotar: Iz ulice: Vidinske.
- X. kotar: Iz ulica: Makedonske i Pivarske.
- XI. kotar: Iz ulica: Bitolske i Grobljanske.
- XII. kotar: Iz ulica: Poljske, Rasinske i Miletićeve.
- XIII. kotar: Iz ulica: Poštarske, Slobode, Poljske, Ivkovićeve, Svešteničke, Nove, Grčić Milenka i Vojislava Ilića.
- XIV. kotar: Iz ulica: Sumadijske i Reonske.
- XV. kotar: Iz ulica: I. II. i III. ulica Gjurgevičvog Brda.

Traže se.

Na Čukarići: Iz ulice: Trgovačke.

Radi prijema novca da se prijave gosp. Pavlu Deniću, ministru u penz., Karadžićeva ul. br. 6, svakog radnog dana poslije podne od 3—4 sata, i sobom da ponesu legitimacije: Avakumović Jovan, ministar u penz.; Nadler Edvard, inspektor u penz.; Novaković Gjorgje, penz. pukov.; Ostojić Ljubomir, penz. pukov.; Pantelić Sreten, penz. kapetan; Petković Sofija Laza, penz. policijski činov.; Petrović Borislav, penz. kapetan; Petrović O. Milan, penz. činov.; Popović G. Sima, penz. računovođa; Protić Svetozar, penz. kapetan; Radović Dimitrije, penz. činov.; Ristić Jevrem, penz. poštar; Stefanović Avram, penz. knjigovodja; Stefanović Darinka, penz. učiteljica; Stojanović Neša, penz. činovnik; Stojilović Živko, penz. telegrafist; Trifunović Nedeljko, penz. činov.; Tutunović Miladin, penz. profesor;

Čajić Jovan, penz. intendant.

Preseljena V. prodavnica životnih namirnica.

Peta prodavnica životnih namirnica opštine grada Beograda, koja se do sad nalazila u Jug Bogdanovoj ulici, preseljena je u Brankovu ulicu, gdje je već otpočela i rad u svome djelokrugu.

Javna prodaja.

Po odluci starateljskog suda izložiće se javnoj prodaji zaostavština pokoj. Lenke Miljanović na dan 17. decembra o. g. u stanu u ulici Skenderbegovoj br. 11. Prodaja će početi u 9 sati prije podne. Pozivaju se kupci da na ovu prodaju dodju.

Dobrotvorni koncert Angeline Arany.
 U nedjelju 2. decembra priredjuje operna pjevačica gdjica Angelina Arany, dobro poznata u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj u pozorišnoj dvorani etapne menaže („Kasine“) koncert, čija je čista dobit velikim dijelom namijenjena dobrotvornim ciljevima. Odlična umjetnica, koja se muzički školovala na budimpeštanskoj muzičkoj akademiji i u Berlinu kod čuvenih umjetnika, pjevače na njemačkom i magjarskom jeziku.

Gostovanje jednog njemačko-magjarskog umjetničkog društva po Srbiji.

Vágó Géza, poznati budimpeštanski glumac i dramatičar već je potpuno spreman sa svojom njemačko-magjarskom umjetničkom družinom za putovanje po Srbiji, koje preduzima po dozvoli vojne glavne gubernije. Predstave služe dobrotvornim svrhama. I program tih predstava već je utvrdjen. Isti ne će služiti samo zabavi, već će imati i bolji literarni nivo. Direktor društva, Géza Vágó, držaće na svoj poznati način magjarska predavanja o aktuelnim prilikama. Zatim će se prikazati još Lazarović i Ruer, dva poznata njemačka operna pjevača. Jelena Vajda pjevaće kratke vesele pjesme; a da bi svaki u dugom nizu tih predstava našao zadovoljstva, prikazivaće Robin svoje čarolijске vještine. Gradovi, koje će društvo pohoditi, ovako su utvrdjeni: 2. i 3. decembra u Valjevu, 4. decem. u Mladenovcu, 5. decem. Palanka, 6. i 7. decem. Kragujevac, 8. decem. Jagodina, 9. i 10. decem. Kruševac, 11. decem. Kraljevo, 12. i 13. decem. Čačak, a 14. i 15. decembra Užice. Predstave mogu pohađati ne samo vojnici, već i građani.

Dnevna temperatura u Beogradu.

28. novembra: maksimum u sjenci 8.9 (prema jučerašnjem —4.5), na suncu 12.0 (—5.0). Temperatura zemljine površine 7.2 (1.6) stepena Celzijevih.

Sedmi ratni zajam.

Ni jedan od predjašnjih ratnih zajmova nije pri potpisivanju bio u tako povoljnim prilikama, kao sedmi zajam. Pod utiskom djela, koja su naše i njemačke vojske izvršile u Italiji, kao i zbog izvanrednih prilika u Rusiji, stvari su zeleo takav preokret, da je nastalo vjerovatno, da će ovaj zajam biti mirovni zajam. Ali čak i u ovom slučaju moramo sve učiniti, kako bi dokazali našim neprijateljima, da nas finansijski ne mogu pobijediti. Takođe sa stanovšta finansijsko-političkog sedmi je ratni zajam povoljan, pošto nijesmo morali uzeti sve nepovoljnije uslove, kao većina neprijateljskih država, nego smo se u glavnom mogli držati istog tipa. Veći prihodi u industriji i poljoprivredi, veće plate namještenika i radnika, — to su izvori, odakle se može crpiti potpis za ratni zajam. Stalnost kursa naših vrijednosnih papira, koje daju određene kamate, naročito državne obveznice, uvjerili su sve skeptike, da je državni kredit neiscrpan, i da se prištedje bez rizika mogu ulagati u ratne zajmove. Oni, koji su suviše oprezni, mogu se upozoriti na izjavu guvernera Austro-Ugarske Banke, dr. pl. Popovića, po kojoj će se preduzeti mjere, da se zaštiti ratni zajam poslije rata od padanja vrijednosti. Vraćanje naše narodne privrede na mirovni rad biće u vezi sa potrebom kapitala, koji će preduzimači djelomice pokriti novcem, investiranim u ratnim zajmovima, tj. mobilizovanjem zajmovnih obveznica. Dok se sada sve zalije pretvaraju u novac, ima da u buduće nastupi razvoj u obratnom pravcu. Preduzumljivost duha će se opet pokazati, tako da ulož u ratni zajam neće biti potrebni. O ovom se vodilo računa emisijom obveznica sa kratkim rokom. U Njemačkoj se raširilo mišljenje, da će se otprilike 5 milijardi maraka njemačkog ratnog zajma prodati, kad nadodju mirovni radovi.

Kod nas imaju takodje da se provedu organizacije, koje bi uplivala na to, da ratni zajam dospje na pijacu i da mu se regulise kurs. Ovaj izgled na stabilizovanje ratnog zajma za buduće vrijeme poslije rata bez sumnje će povoljno uplivali na potpis. Pošto je isključeno, da će u takvim okolnostima vlasnik ratnog zajma lošije proći od onoga, ko ima druge efekte, onda je svakojako u svačijem interesu, da po najboljoj mogućnosti sudjeluje pri potpisu ratnog zajma, koji danas predstavlja najbolji način za ulog novca. Manjem se upisivaču daje prilika, da potpiše zajam putem osiguranja ratnog zajma na način, koji smo ovdje opširno opisali.

Upisi se primaju, kao i do sada, kod svih beogradskih ekspozitura austrijskih i ugarskih banaka, kod fonda za udovice i siročad, Kralja Milana ul. br. 5, i kod centrale c. i kr. V. G. Gubernije za upis ratnog zajma, telefon ratne centrale br. 65.

EKSPOZITURA PESTANSKE-UGARSKÉ KOMERCIALNE BANKE
 u Beogradu — Rnez Mihajlova br. 50.
Specijalno odjeljenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i internanima.

Osnovna glavnica i pričuve 232,000,000 kruna.

Narodna privreda.

Kemija u službi poljoprivrede.

(Nastavak).

Svjetlost utiče i na oblik biljke. I u tom, dakle, što je biljkama potrebna svjetlost u izobilju, leži razlika između poljoprivrednika i trgovca ili zanalije. Dok zanatlja i trgovac bježe u gradove, te nekako sve, što mu je potrebno, od alata, pa do mušterije, skuplja oko sebe, na što manji prostor, dotli je ratar upućen, da kao i njegove biljke, živi rašireno, po selima i pustarama, i da što više uhvati svjetlosti.

Sunčana svjetlost djeluje na lišće trojako. Jedni zraci prosto obasjaju lišće i biljku, te ih zato vidimo; drugi se zraci pretvore u toplotu, pa griju biljku, a tek se treća vrsta zrakova zaustavi u klorofilu, pa s njim u društvu istjeruje kisik iz ugljen-dvooksida i vode, asimilira. Prema tome nemaju svi sunčani zraci jednaku vrijednost kod asimilacije, te nastaje pitanje: možemo li doznati, koja svjetlost potpomaže asimilaciju?

Ne bi čovjek vjerovao, a ipak je istina, da je sunčana svjetlost pomiješana od različito bojadisanih zrakova. O tome se možemo lako uvjeriti, ako sunčane zrake propustimo kroz prostran, stakleni klin, staklenu prizmu, i iza prizme metnemo bijelu artiju. Bijela sunčana svjetlost rastavirće se, prolazeći kroz prizmu, u sve dugine boje, i na papiru ćemo vidjeti crvenu, narandžasto-žutu, žutu, zelenu, plavu, modru i ljubičastu boju. Da, dakle, odredimo: koju, odnosno koje od ovih zrakova upija klorofil, treba samo da metnemo pred prizmu rasvor klorofila, pa ćemo na žutom i plavom polju na artiji opaziti sjenu. Klorofil je, dakle, upio samo žute i plave zrake, a crvene, narandžaste, zelene i ljubičaste je propustio. Ako je to istina, onda crvena i zelena okna, što propuštaju samo crvene i zelene zrake, moraju smetati asimilaciji, dok joj žuto i plavo staklo ne škodi. Istraživanjem je dokazano, da je ovo zbilja istina, te zalo i ne meću na staklene bašte crvena i zelena stakla nego samo bezbojna, žuta i plava.

Kad, dakle, znamo, da svjetlost podržava rastenje bilja, i kakvo objašenje baš potpomaže asimilaciju, onda nastaje pitanje: ne bismo li mogli vještačkim svjetljenjem prisiliti biljku da i noću asimilira, te da tako brže donese plod? Riješenje ovog pitanja bilo bi možda od velike vrijednosti za sjeverne krajeve gdje mnoge biljke nemaju svjetlosti koliko im treba. Ogledi sa električnom svjetlošću odgovorili su na ovo pitanje sa „da“, te smo mogli prisiliti biljku, da za dvije sedmice ranije donese plod, nego njegove noću neobasjavane drugarice. A što nije postignut i bolji uspjeh, krivo je samo naše vještačko osvjetljenje, koje se ni blizu ne može mjeriti sa sunčevom svjetlošću.

Kako se, kao što smo spomenuli, disanjem troši organska tvar, a asimilacijom opet pravi, to se samo od sebe razumljivo, da biljka, kad napreduje, mora više asimilirati nego što izdiše. Asimilacija ide samo za dana, a mora naknaditi i za disanje noću i zbrinuti se za napredovanje bilja, za hranu gljivama i životinjama, kao i za ogrijevanje. Ogledi su dokazali, da asimilacija trava 4—5 puta nadmaša disanje, a kod nekih drugih biljaka nadmaša disanje čak i 80 puta.

Ulogu svjetlosti kod asimilacije protumačićemo ovako:

Mi zamislimo, da svaki hemijski element kao i svako jedinjenje, ima u sebi neke, pritajene sile, energije, i kad se s drugim elementom spaja ili rastavlja, onda se množina te energije mijenja. Kod većine elemenata pretvara se jedan dio pritajene, hemijske sile kod spajanja u toplotu, koja se u atmosferi izgubi, te dobijemo hemijskom energijom siromašniji spoj. Pomiješajmo npr. 4 grama sumpora sa 7 grama finih gvozdjanih pilolina, pa ih zagrijmo u staklenoj cijevi; oni će se početi spajati i kod spajanja tek razvili veliku množinu toplote. Kad se jedinjenje od gvozdja i sumpora ohladi, jamačno je onoliko siromašniji energijom, koliko je jedinjenju toplote otišlo u vazduh. Zato se jedinjenje i prikazuje sasvim drukčije nego sumpor ili gvozdje. I kad bi sada hemičar htio iz ovog jedinjenja natrag dobiti sumpor i gvozdje, znate li šta bi morao uraditi? Morao bi ovom jedinjenju sa strane dovesti opet bar onoliko toplote ili druge koje sile, koliko su gvozdje i sumpor otpustili toplote, kad su se spajali, da opet sumpor bude sumpor sa onoliko pritajene sile, koliko je i prvobitno imao. Kad s tog gledišta sudimo o asimilaciji, izlazi, da su žuti i plavi sunčani zraci zato potrebni, da rastave kisik od ugljika, naknadivši im onu energiju, što su kao toplotu izgubili, kad su se spajali kod gorenja ili disanja. I tako ugljik i kisik sad opet imaju hemijske pritajene sile, te se mogu nanovo spajati i oslobodjati toplote, koliko su dobili od žute i plave svjetlosti. Na taj se način i mi grijemo, kad ložimo peći ugljenom, pritajenim sunčanim zracima, što su možda prije toliko i toliko stoljeća ozaravali bilje; i vozeći se željeznicom nosi nas ona sila, koju prvi zemljini naraštaji nijesu umjeli upotrijebiti u svoju korist!

(Nastaviće se.)

A. Grün:

TAJANSTVENA OTMICA.

(Nastavak).

Po tom je detektiv prišao prozoru, i pomno ga je ispitivao, kao i sve predmete, što su se oko njega nalazili. Sada je Hill video, da se od prvoga sprata od kuće odvajalo neko sporedno krilo, koje je svakako donjije dogradjeno. Sa prozora mogli ste lako dospjeti na krov toga krila a sa krova opet na jednu terasu, sa koje su se mogli spustiti u baštu. Prema tome put, kojim je odvedena djevojka, ni najmanje nije bio vratoloman. Hill je već počeo pomišljati da je cijela stvar bila vrlo nevinna, kao što se svakog dana dogodjaju. „Otmica“, koju je valjda izveo kakav djevočin ljubavnik. No na jedanput mladi policajac staknu. Ko je na prozoru, kao na lestvicama, što su do njega dopirale, bio je na nekoliko mjesta opazio krv. Možda je dakle ipak izvršen kakav zločin. Hill stade sada sa mnogo većim interesovanjem nego do sada razgledati čilim, kojim je bila zastrta soba, na kojemu je poslije kratkoga vremena na najveće zaprepašćenje gdje. Daniels takodje pronašao na nekoliko mjesta mirlje od krvi.

„O Bože moj!“ zakuka domaćica „ubiše je zlikovci! Ubiše, kuku, šta da radimo?“

„Poslaću po g. Wilsena“, odgovori Hill, koji se ipak nije usudjivao da primi na se odgovornost za ovaj slučaj, koji je po svima znacima izgledao vrlo ozbiljan. On stoga sidje, pošalje Harrisu, koji je čekao u hodniku, sa izvještajem u policijsku upravu, pa se zatim vratio u sobu, iz koje je izvedena otmica, nadajući se da će pronaći još kakve znake, koji bi mogli poslužiti objašnjenju stvari. No i pored najmarljivijeg traženja nije baš ništa više mogao pronaći.

Uskoro zatim stiže g. Wilsen. Oštrm okom staroga policajca brzo je sa sviju strana čutke razgledao sobu, pa je zatim izašao u veliko predsoblje, sa kojega su se spuštale stepenice a gdje ga je čekala gdja. Daniels. „Umijete li mi reći, kako je izgledala gospodjica?“ reče on domaćici. „Opišite mi je... kakva joj je bila kosa, kakve su joj bile oči, lik i t. d.“

„Boga mi, pravo da vam kažem gospodine, ne umijem, zbijeno promuća domaćica. „Najbolje, ako budete pitali koju od služavki!... Čekajte, zvaću našu Fanny: ona je najviše imala posla sa njome.“ Gdja Daniels otrča i poslije nekoliko minuta dovede ljepkastu mladu služavku nešto djavolastog izgleda, koja je vrlo živahno odgovarala na Wilsenova pitanja.

„Boga mi, gdjica Ellen bila je lijepa djevojka.“ reče ona, vragolasto odmahujući glavom. „Bila je bijela ko snijeg, crnih očiju i vrane kose. Ono znate, što se stasa tiče...“ Fanny zadovoljno pogleda svoje oblo, pumačko tijelo. — „Bila je dosta mršava.“

„Je li tako izgledala gospodjica?“ zapita Wilsen gdju. Danijels.

„Jeste, jeste, baš tako“ odgovori ova i dade služavki znak da se udalji. „U kući smo dakle svršili posao“, reče Wilsen, „sada valja pregledati baštu. Hajdemo g. Hill!“ No taman su bili sišli u donje predsoblje i htjedoše poći, kada kroz neka pobočna vrata udje u predsoblje visok, i siv čovjek, otmjeno odjeven, sa šešinom u ruci. To je bio gospodar kuće g. Black. Policajci, ugledavši ga nehotice staknuše, a domaćica sva pocrvene. G. Black, na čijem se gordom i sumornom licu opazio izvjestan izraz melanholije, kao da i nije bio ni primjetio njih troje ili pak namjerno nije htio da se obazire na njih. Na ime, kada se Wilsen pokloni i poče da mu govori, g. Black kao da se trgao iz dubokih misli i nekim začudjenim pogledom odmjeri detektiva.

„Dopustite, da vam se predstavi“, započeo ovaj. „Ja sam Robert Wilsen, činovnik osme oblasne policijske uprave. Jutros smo izvješteni, da je noćas na neobičan način iz vaše kuće nestalo jedne djevojke, koja je bila kod vas u službi. S toga smo došli, da vidimo, u čemu je stvar i nije li kakav zločin po srijedi. Oprostite dakle, što sam bez vašega znanja došao u vašu kuću, a što se daljega rada tiče, stojim vam na raspoloženju.“

Black je namršten i očito ljut slušao policajca; u mjesto da odgovori ovome, on se okrete domaćici riječima: „Ta zar ste zbilja tako ozbiljno primili cijelu ovu stvar?“

Gdja. Danijels samo klimnu glavom. Bila je svakako još jednako toliko zbunjena, da nije mogla ni riječi izgovoriti.

„Nikako ne mogu zamisliti“, nastavi g. Black, „da je sve to zbilja bilo potrebno. Djevojka će se svakako sama vratiti, a ako se ne vrati...“

On prekidajući govor slegnuvši ravnodušno ramenima i stade oblačiti rukavice.

„Dopustite gospodine,“ umješa se Wilsen, „Ni nam ni ne izgleda važna sama činjenica, što je djevojka nestala, ali nam izgleda sumnjiva okolnost, što je ona otišla u društvu ljudi, koji moraju da su predhodno na nedopušten način ušli u vašu kuću.“

onda imate pravo što ste se dali na izvijanje ovog dogodjaja“, ja ne želim da ometam vlast u radu ali...“

Opet prekidajući govor slegnuvši ramenima.

Wilsen ga oštro pogleda. „Ako bi ste imali dobru,“ reče on sa narocitim naglasakom, „da na nekoliko časaka podjete sa mnom u djevočinu sobu, ja bih vam podnio dokaze o tačnosti svoga mišljenja.“

„O, molim, molim, ja priznajem tačnost vašega mišljenja i bez dokaza,“ hladno odgovori g. Black. „Ako ste zbilja pronašli što naročito u sobi, onda je najbolje, ako se budem pokorio vašoj želji. „Koja je u opšte bila njena soba, gdje. Danijels?“ zapita on domaćicu.

„Ja... Dala sam joj sobu na drugom spratu“, zbijeno promuća domaćica. „Znate, gospodine, soba je velika i svijetla, zgodna za rad... pa onda, ona je, znate, bila tako krasna djevojka...“

G. Black nestrpljivim pokretom ruke dade ženi na znanje, da ne govori mnogo, već da ih odvede u sobu. Umjesto toga gdja Daniels hitno pridje Wilsenu i šanu mu na uvo: „Nebiste trebali truditi g. Blacka, da se penje uz stepenice. Bilo bi potpuno dovoljno, da ste mu rekli, kako ste našli otvoren prozor i otkinutu zavjesu.“

No Wilsen kao da i nije čuo njene riječi, potrča za g. Blackom, koji se sa Hillom već penjao uz stepenice.

„O, Bože moj, ko se nadao, da će ovo ovako ispasti!“ progundja žena, sva blijeda. Nekoliko trenutaka riješavala se kuda će, zatim se trže i brzo podje za gospodom.

II.

Sa izrazom čovjeka, koji se nerado odaziva neprijatnoj dužnosti bio je g. Black stupio u sobu nestale djevojke. Više iz učtivosti nego iz interesovanja za stvar slušao je tumačenja g. Wilsena, koji se trudio da mu dokaže, da je po sredi nasilna otmica. „Kao što vidite,“ reče policajac, „djevojka nije imala vremena ni da ponese najnužnije odijelo.“ Da bi ovo potvrdio Wilsen htjede otvoriti fijoku jednog ormana, no toga časa mu pridje gdja. Daniels, koja mu ne dade da dira ma šta od stvari njene štice. Detektiv odmah odustane od svoje namjere.

„Imate pravo,“ reče on, izvijnjavajući se, „za sada još nemamo potrebe, da do sitnica pretresamo sobu.“

„Onda vam ni moje prisustvo nije više potrebno,“ reče g. Black. „Ako smatrate, da je slučaj zbilja toliko ozbiljan, da bi bila potrebna istraga, izvolite učiniti svoju dužnost. Ja vam u tome neću ni u koliko smetati.“

On se jedva primjetno pokloni i izadje iz sobe, na osobito zadovoljstvo gdje. Daniels, koja se sada, pošto joj je gospodar izašao, ni najmanje više nije protivila, kada je Wilsen opet pošao djevočinom ormanu, pa stao otvarati jednu za drugom fijoku i razgledati njihovu sadržinu. U jednoj fijoki detektiv nadje, brižljivo zastrtu bijelim platnom haljinu od plave svilu, fin okovratnik od čipaka, dragocjen „broš“ i uvelu kitu crvenih ruža. Policajci začudjeno pogledaše jedan drugoga.

„A čije je to?“ zapita Wilsen gdju. Daniels, koja sada ni najmanje više nije bila uzbudjena, već mu sasvim mirno odgovori na pitanje.

„To vam ne umijem izblžije objasniti,“ reče ona. „Znam samo toliko, da je gdjica. Ellen ove stvari donijela sa sobom.“ Po tim se stvarima može vidjeti da ona nije bila obična švalja, već da je ranije svakako bolje živila.

Wilsen je samo pogleda, pa zatim sidje opet u donje predsoblje, dok je Hill čekao gdju. Daniels, koja je redom zaključavala sve prostorije. Kada i njih dvoje stigoše dolje, Wilsen izjavi želju, da u kratko sasluša cijelu poslugu. Čim je domaćica bila otišla da sakupi svu služinčad, stari policajac reče svome kolegi: „Slušajte g. Hill, ja sam maločas razgledao g. Blackovu sobu za rad. Da znate, kako je otmjeno namještena! Baš mi je žao, što je i vi ne možete vidjeti.“

Izgovorivši te riječi, Wilsen namignu okom, što je za Hilla, koji je dobro poznao narav svoga predpostavljenog, bio znak, da je iskusan policajac u toj sobi našao kakav važan znak za dalju istragu. Razumljivo se, da je Wilsen time još većna izazvao radoznalost svoga pomoćnika, koji je uz to, kao što rekosmo, bio neobično častoljubiv. Hill ugrabi priliku, kad je Wilsen saslušavao poslugu, pa neprimjetno i sam ode u g. Blackovu sobu za rad. Stupivši u nju, mladi policajac na svoje najveće čudjenje opazi, da ona ne samo nije bila raskošno namještena, već naprotiv vrlo skromno, pošto nije čak ni čilim bila zastrta. Jedino što je u njoj padalo u oči, bila je slika u krasnom zlatnom okviru, koja je predstavljala mladu i lijepu žensku oholo izraza lica, čije su garave i vatrene oči ukazivale na veoma bujan temperament.

„Ovo mu je vjerovatno sestra,“ pomisli Hill, našavši da dama na slici dosta liči na g. Blacka. „Odvječ je moderno odjevena, da bi mu mogla biti majka.“

(Nastaviće se.)

Poslijednje brzojavne vijesti.

Izvještaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 28. novembra.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprechta bavarskog:

Od podne je u Flandriji artiljerijska vatra između houthoustereske šume i Zandvoorde bila živahna, a kod Paschendaele dostigla je ona pred večer najveću žestinu. S objiju strana rijeke Scarpe vlada pojačana borbena djelatnost. Na cambrais-kom bojištu u zoru je žestokom vatrenom borbom otvoren napad, što su ga Englezi svježim divizionama povelj protiv Bourlona, Fontaine-a i naših položaja, koji se oslanjaju na ta mjesta. Zapadno od Bourlona njihovih napadačkih redovi i oklopni automobili, koji su išli ispred njih, skrhanisu našom vatom. Između Bourlona i Fontaine-a protivnik je poslije nekoliko uzaludnih naleta prodro u našu odbranenu zonu. Privremeno smo bili izgubili Bourlon i Fontaine. Na engleske odrede, koji su ogorčenom borbom pokušali tih mjesta bili jako prorodjeni, naišao je protivnapad naše pješadije. Ova je, napadački obuhvatom i sjajno vodjena, u herojskom naletu povratila pomenuta dva sela i odbacila protivnika do bourlonske šume. Palom nam je šaka preko 200 zarobljenika mnogo mašinskih pušaka. U prvi mrak postavila je žestoka vatra, dok su mjestimice pješacke borbe trajale do duboko u noć.

Front njemačkog prijestolonasljednika:

Sjevero-zapadno od Tahure-a Francuzi su u toku jednog svog neuspješnog preduzeća ostavili nekoliko zarobljenika u našim rovovima. Na istočnoj obali Maase artiljerijska je vatra prije podne znatno zadobila u žestini, dok je od podne spala na stepen osrednje uznemiravajuće vatre.

Front vojvode Albrechta württemberškog:

Sjevero-istočno od Nomeny-a krenuše jaka francuska odjeljenja protiv naših redova. Odbijena su u borbi prsa u prsa.

Istočno i mačedonsko bojište:

Nije bilo zamašnije borbene djelatnosti.

Talijansko bojište:

Nema ničeg novog.

Prvi zapovjednik glavnog štapa pl. Ludendorff.

PROTEST SPORAZUMNIH SILA PROTIV RUSKE PONUDE ZA PRIMIRJE.

Ženeva, 28. novembra.

Sporazumne vlade riješile su, da ruskom narodu objave svoj protest protiv ponude za primirjem, koja predstavlja povrijedu londonskog ugovora, a Francuska napose protestovače još i protiv povrijede francusko-ruskog ugovora o savezu.

PETROGRADSKIM BANKAMA ZABRANJENA PLAĆANJA U INOSTRANSTVO.

Mjera protiv sporazuma.

Rotterdam, 28. novembra.

„Morningpost“ javlja iz Petrograda, da je ruska vlada zabranila petrogradskim bankama, da izvrše plaćanja u inostranstvo. List veli, da je ta mjera upućena protiv sporazuma i da će doći još do sasvim drugih stvari.

SASTANAK SKANDINAVSKIH KRALJEVA.

Stockholm, 28. novembra.

U vezi sa predstojećim sastankom trojice skandinavskih kraljeva u Kristianiji, saznanje jedan ovašnji list, da taj sastanak ne će donijeti sklapanje naročito skandinavskog trojnog saveza, već samo čvrstu odluku, da se i dalje nastavi politika stroge neutralnosti.

NOVA POTAPLANJA.

Kb. Berlin, 28. novembra.

Wolfvored javlja, da je u engleskom kanalu djelatnošću njemačkih podmornica i opet potopljeno 12.500 tona neprijateljske broderske zapremine.

ODLOŽENI IZBORI U FRANCUSKOJ.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Bern, 28. novembra.

Kako javljaju iz Parisa, odloženi su izbori za komoru, koji su se trebali izvršiti 1918. god. s obzirom na to, što u glasanju ne bi mogli učestvovati stanovnici zaposjednutih krajeva i zarobljenici, nakon čijeg perijoda sadašnje komore produžen je do 1920. god.

(Nastaviće se.)

CIJENE OGLASIMA:

Osnova jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
Prilozano: Petina jednog milimetar retka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
Bilješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

CIJENE OGLASIMA:

Osnova jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
Prilozano: Petina jednog milimetar retka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
Bilješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

ZUBNI-ATELJE
J. SIDVERCA
DIPLOMIRANI DENTIST
Beograd, Kralj Milana ul. 57.

ZUBNI LIJEKAR
HRISTINA ORLUŠIĆ
Beograd, Terazije br. 9.
I. sprat.

Kupovine i prodaje.
Ženske šešire
I ostale novitete jevitno prodaje Saloa Stane Lazarevića

Štvari na prodaju.
Žinski kaput i fiverger, frak, ženski plišani kaput i žaket, dva salonska mebla i jedna kada za kupanje i jedna bolnička stolica na točkovima.

Klavir ili Planino
Kupujem odmah, za gotov novac. Anton Hrou Tielebach klaviristmer Makedonska ul. 19.

Odličan sapun ažički
danas i sutra
može se dobiti uz jeftinu cijenu u Hotel Post kod vratara Tome.

Kamještenja.
Prodavačica
potrebna je poslati čaršav Dušana Todorovića.

Apotekarskog pripavnik
Drogerija Branka S. Mihajlovića, Beograd, potrebuje apotekar, pripravnik, koji je bio neko vrijeme u apoteci.

Stanovi.
Dva stana
u Kralja Milana ulici br. 57. Izdaju se odmah. Obratiti se Danici S. Konstantinović, Poslaunčka 75.

Traži se soba
dobro meblirana, za inteligentnog gospodina, u blizini Grand Hotela. Javiti se u radnji Kukuljids i Sakelaris, Knez Mihajlova 32.

Imanje pod zakup
daje se, sa vinogradom i blagorodnim voćem. Uplatiti u Resavskoj ulici 54. pre podne.

Traži se
jedan stan sa 3-4 sobe, kupatilom i ostalim udobnostima kao i električnim osvjetljenjem. Ponude slati na takovsku ul. br. 40.

Razno.
Zahvalnost
Porodica počivšeg Dragoslava N. Miletića vinarsko-rakodžijskog trg. iz Kruševca, u mjesto trogodišnjeg parastosa priložila je Kruševačkoj siroćinskoj kućni 160 kruna.

Laza Konstantinović
Irgovac iz Smedereva, poziva radi prijema novca Slavku Ristiću, učitelju i Mihailu Milečeviću, učitelja, oboje iz Lugavine, okrug smederevski.

Advokatska kancelarija
Živojina M. Simića
nalazi se u Pivarskoj, predje četinskoj ulici br. 23. Prva od 8-9 prije i od 2-3 sata poslije podne.

Predaoanija.
Nastavnica bivše srpske gimnazije prema učenicima i učenicima gimnazije i viših ženskih škola privatno, a tako isto daje časove iz srpskog i francuskog jezika. Za uslove uplatiti svako dana od 8 i po do 9 i po sati prije podne. Zorka D. Stančkovića Sv. Save ul. 6, česno, parter.

KORESPONDENCIJA.

Gospodjici D-ra Filipovića, Kuršumlija. Dr. Žarko Trković molim vas, da ga preko mene izvestite, šta je sa njegovim stvarima, koje je kod vas ostavio. Odgovorite mi preko novina a trošak ću vam platiti. Leposava Bog. Kovačević, Obrenovac. 34043-8

Leposavi Siniše Trpkovića Niš ili Aleksinac. Siniša brine za tebe i djecu. Javi mi odmah kako su djeca i pošalji mi tvoju adresu preko Beogradskih Novina. da je mogu poslati Siniši. Leposava Bog. Kovačević, Obrenovac. 34042-8

Jovanu Premoviću, Geneva, Case 3545 M. B. Molimo, izvestite Nikolu Markovića blagajnika municione kolone i odeljenje dunavske divizije, da je njegova majka Anka umrla 20. o. m. j., a sutradan pristojno sahranjena. Za pokretnost i kuću potpisani su se pobrinuli, ali je ipak potrebno, da pošlje jedno punomoćje, kako bi se moglo rukovati imanjem. Pozdravljaju uz izjave saučesća. Milka Tošić, Hadži Gjerina 15. Glogje Novaković, Kola i Persa Gjordjević. 34037-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim izvestite mog muža Jovana Mihajlovića iz Goloboka, komordžiju, da sam sa djecom zdrava i da za nas ne brine, da njegove karte dobijamo, da smo i fotografiju dobili i da svi pozdravljamo. Molim i poštuje vas Milica Mihajlovića iz Goloboka, okruga smederevskoga. 34047-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Moj sin Danilo R. Nikolić, otišao je kao vojnik i do danas se nije nikako javio. Kod kuće je ostavio mene staru majku, staroga oca, ženu i malo djeteta. Živimo u bjezi i nevolji, pa molimo za novčanu pomoć i za izvješće o mom sinu. Blagodar! Stana Nikolić, Kosovska Mitrovića, Numan Etendijina ulica br. 22. A 2796-8

Mih. II. Ristić Čačak.

Jovanu Premoviću, Geneva. Dolje-imenovani mole za invalidsku pomoć. Živka udova Filipa Baralića iz Mrčajeva, srez Ljubički, sa dvoje djece. Muž joj bio obveznik 5. prekobroj. puka. Umro 1915. god. Rješenje se nalazi na odobrenju kredita.

Leksa udova Radomira Dragičevića iz Mrčajeva, srez Ljubički. Muž joj bio obveznik 10. puka, 1. poziva. Umro u Njemačkoj kao zarobljenik u maju 1916.

Milan od 8 god. i Velimir od 6 god. djeca pok Milica Dragičevića iz Mrčajeva, sr. Ljubički. Majka im je umrla, a tako i otac kao obveznik bolničke čete Sumadijske divizije 2. poziva 1915. godine. Novac poslati preko njihove sestre Lekse Dragičevića Mrčajevci, srez Ljubički, kod koje se na izdržavanje nalaze.

Persa udova pok. Dragomira Ursulica iz Brđjana, srez Ljubički, sa dvoje djece. Rješenje čupriškog prvostepenog suga br. 18541. 914. god.

Anka tomić iz Viliše, Vid Beogr. Novine br. 94. — Puka strojov. Budimka Vukomanović iz Mrčajeva. Vipo Beogr. Novine br. 170. R. 896-8

G. Budimović, Kruševac

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim izvestite me na adresu Morava-strasse 41, Kruševac, da li je živ moj muž Mihajlo, Radovanović. Milica Radovanović, Kruševac. B. 1260

Čuveni srpski travar Živojin S. Nikolić
Negotinae.
Doputovao je u Beograd, i prodavače ijekovite trave na Velikoj pijaci i to: ponedjelkom, utorkom i srijedom.

Trave protivu svljih bolesti.
Za nerotkinje imam trave da rode, pod garancijom dajem sa ugovorom. Adresa: Mladenovac—Beograd. Sijlvarska ulica 16. S poštovanjem Živojin S. Nikolić stari travar. 34035

GRAMATIKE I RIJEČNIKE STRANIH JEZIKA. MUZIKALIJE.
Kulžara „NAPREDAK“ Beograd Knez Mihajlova 9. 043

Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva Beograd-grad.

Objava.
Nepoznati nasljednici Vasilija Zlatića iz Beograda imaju se u roku od jedne godine ovome sudu prijaviti, inače će se zaostavština bez obzira na njihova potraživanja raspraviti. Beograd, 15. novembra 1917.

Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva Beograd-grad. 3400-9

MAŠINE ŠIVAČE
Gramofone i druge mehaničke stvari, specijalno OPRAVLJA.
I Elektro-Mehanička radionica
M. S. Markovića
Terazije br. 8. u dvorištu. 979

ČARAPE
OD 3 PARA PODERANIH 2 PARA ČITAVIH.
Sve vrste čarapa pri-maće na opravku nova radionica
ANE FUCHS — BEOGRAD
KNEZ MIHAJLOVA ULICA.
Opravka se vrši po novoj metodi, tako da čarape postaju ispravne i trajne. Mašinerija je na putu i rad će otpočeti uskoro. 34050

POŠTANSKE MARKE
Trgovac maraka Isidor Steiner iz Broda a/S kupuje upotrebljene poštanske marke. Može se s njime govoriti utorkom i srijedom od 10—12 prije podne i od 1—3 sata poslije podne u Grand Hotelu. Bliža obavještenja daje oberkeller.

KARTONAZA I KNJIGOVEZNICA
„NAPREDAK“
ANTONA GRUBERA
BEOGRAD, POP LUKINA BR. 2.
Izrađuje razne kutije za apotekare kutije za sapune i razne zavoje za sapune. Povezuje knjige za kancelarije i rastrira razne obrasce za trgovačke knjige ima na stovarištu razne formulare i kutije za pomadu.
Cjene su solidne a usiuga brza i tačna. 34018

Porodica poč. popa Ise Gjordjevića davaće svome dragom
† Milivoju (Mirčetu) J. Gjordjeviću
načelniku min. privrede u penziji,
trogodišnji pomen u petak, 30. ovog mjeseca, u 11 sati prije podne, u crkvi sv. Marka, na Starom Grolju.
Beograd, novembra 1917. god. 34038

Naš premili
† Milija Gj. Cvetković
rezervni kapetan,
umro je u tuđini 4. oktobra 2917. g.
Ujedno javljamo prijateljima, da ćemo mu davati četrdeseto-dnevni pomen u subotu 1. decembra, u Voznesenskoj crkvi, u 11 sati prije podne.
Beograd, 26. novembra 1917.
Neužješni: supruga Julijana; majka Draga; sestre Milojka Perka, Jelena, i Ljubica; zetovi: Pera, Rada i Vlada. 34057

Oglašujte u Beograd. Novinama

ODOBREN OD O. K. GUBERNIJE
SRPSKI DŽEPNI
KALENDAR
1918
IZDANJE ŠTAMPARIJE I RADIONICE KLIŠEA VIJEMA KUNA
Beograd, QMČEV-Vijenac 35.
Štampan četvorkom i latulcom u dve boje sa interesantnim tekstom, raznim tablicama i t. d.
GLAVNE PRODAJE:
Maričić i Janković, — Beograd, Knez Mihajlova 26.
Antonljević i Čuković „ „ „ 21.
Kosta V. Ilić „ „ „ 7.
Solomon J. Koena „ „ „ Knez Mihajlova 24.
Solomon Meulama „ „ „ Terazije 9.
Štamparija VIJEMA KUNA Obilježevac 35.
Trgovcima u unutrašnjosti skrećem pažnju da odmah učine porudžbine, pošto se kalendar brzo rasprodaje. 991

Kralj. Madj. Državna
KLASNA LUTRIJA
GLAVNI ZGODI I EVENTUALNO
1,000.000
JEDAN MILION KRUNA.
600.000, 400.000, 200.000, 100.000, 90.000, 80.000
itd. itd. u vrijednosti od 13,160.000 kruna.
Za isplatu zgoditaka jamči madjarska država.
100.000 lozova u 6 klasa. 50.000 dobitak.
DAKLE SVAKI DRUGI LOZ DOBIJE.
Vučenje lozova druge klase 12-og i 13-og decembra.
Lozove druge klase oferiramo po zvaničnoj kupovnoj cijeni (uplata I i II klase)
1/8 K. 4. — 1/8 K. 8. — 1/8 K. 16. — 1/8 K. 32. —
BANKA I MENJAČNICA
LÁNY & COMP.
Budapest, IV. Kiggyó-ter 3. (Klotildova palata).
Glavna kolektivna kralj. magjar. Klasne Lutrije. Porudžbinu najbolje uplatiti u izvršite. 985

BELGRADER ORFEUM
ZIMSKO POZORISTE (PRIDE BOULEVARD) ULAZ SA STRANE ZHAJEVE ULICE.
POSLEDNJA NEDELJA
NOVEMBARKOG RASPOREDA ZIMSKÉ SEZONE.
PREDSTAVA
u 8 1/2 sata u vece
LUCIE CLAY CLAUSEN
ekscentrična igracića.
VAGO GÉZA
humorista i crtač karikatura.
HERMINE FALKNER
predavačka subreta.
Agrippa?
TRUPA — CAPE
akrobatski velosipediste
LUJZA WANTHALER
plesačica na prstima.
RUER I NIKOLETTI
veseli djaci.
Prof. Burhardt igrači poem „FAUN I NIMFA“
3 KARRASSA PARTERSKI AKROBATI.

HOTEL CARIGRAD
DONJA ULICA 93, PREKO PUTA ZELJEZNIČKE STANICE
Otvoren do 1 sata noću. Prvoklasna kuhinja, odlično piće. Hrana u Hotelu, a daje se i van uz umjerenu cijenu. 969
DOBRA KUJNA
Restoracija Kafane „Ginić“
Makedonska ulica br. 18.
Preporučuje svoju čuvenu i dobru kuju. Stalni gosti imaju pravo na kuponu knjižicu sa 10% popusta od cenovnika.
Ko da hlebi kupon ne plaća hleb, koliko mu po kuponu pripada.
Prva mjesečno abonirane goste u kafani i porodice van kafane.
Pored obilnog ukusnog jelovnika, svake nedjelje i četvrtka Gibanica i razne tjestenine. 34003-5

STARLA ZA PROZORE
I NAJBOLJEG KITA.
SITA I RESETA na komad i na tuce.
PRODAJEM SVE PO VRLU UMJERENOJ CIJENI.
KIT JE OD FIRNAJA I jamčim zato.
SITA SU IZVRŠNA ZA PASIRANJE I za brašno.
PRIMAM I SVE ŠTAKLOREZACKÉ RADOVE.
MATA A. ISAILOVIC
staklorezce i sitar
VATROGASNA ULICA 11. 33585

Sa neizmjernim bolom u duši izvještavam srodnike, kumove i prijatelje, da je moj dobri i neprežaljeni
† Dr Steva M. Okanović
profesor ženske Učiteljske Škole u Beogradu i honorarni nastavnik na Univeritetu. Ispustio svoju plemenitu dušu 15. novembra, u 9 1/2 sata u veče.
Pogreb 29. ov. mjeseca po podne.
Beograd, novembra 1917. Gjurđjeva ul. br. 1-9.
Za uvijek ožalošćenar:
vjerjenica Zorka Vujanovića; majka Stana; braća: Ruvim, arhimandrit, Gjoka; advokat; sestra Mileva, uciviljena počerka Nevenka i ostala rodbina. 34056

Javljamo srodnicima i prijateljima, da ćemo davati u subotu 31. ovog mjeseca godišnji parastos, našem dragom, uzoritom bratu i vjerniku
† Mihailu Sv. Mihailoviću
uprav. mlina „Konstantin“ u Nišu,
u Vrnjačkoj crkvi, u 10 sati prije podne.
Vrnjačka Banja, 27. novembra 1917. god.
Ožalošćene sestre:
Ljubica Save Mičića; Darinka Nikole Nedeljkovića; Leposava Zake Miloševića; Desanka Gaje Matića i vjerjenica Ljubica Ristić. 34041

Zorka Joksima Mičića, bivšeg predsjednika suda, sa kćerkom Obrenijom, davaće svome jedincu i posljednjoj svojoj nadi
† Jevremu Mičiću
artiljeriskom poručniku,
godišnji pomen u Voznesenskoj Crkvi u subotu 1. decembra, u 10 1/2 sata prije podne.
Beograd, novembra 1917. Stiška br. 94. 34054

Darinka S. Jovanović, izvještava svoje rođjake i prijatelje, da će svome milom i dragom mužu
† Stevanu P. Jovanoviću
pešad. pukovniku,
davati trogodišnji pomen u utorak 4. decembra (Vavedenje) u 11 sati prije podne u novoj kragujevačkoj crkvi.
Kragujevac, novembra 1917. god. 34051